

IDEA STUDIES JOURNAL

International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies

Open Access Refereed E-Journal & Indexed & Publishing
IDEAjournal (ISSN:2587-2168)

 ideastudies.com ideastudiesjournal@gmail.com

Disciplines: Business Administration, Economy, Econometrics, Finance, Labour Economics, Political Science, Public Administration, International Relations

Article Type	Research Article
Volume	5
Issue	10
Page	20-26
Article Published Date	18.05.2019
Doi Number	http://dx.doi.org/10.26728/ideas.143
Reference	Dilbaz Alacahan, N.; Akarsu, Y. & Kurt, S. (2019). "Döviz Kuru ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, Vol:5, Issue: 10; pp:20-26

DÖVİZ KURU VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: PANEL NEDENSELLİK ANALİZİ¹

THE RELATIONSHIP BETWEEN EXCHANGE RATE AND ECONOMIC GROWTH: PANEL CAUSALITY ANALYSIS

Doç. Dr. Nur DİLBAZ ALACAHAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Çanakkale / Türkiye

Öğr. Gör. Yağmur AKARSU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Meslek Yüksekokulu, Çanakkale / Türkiye

Doç. Dr. Serdar KURT

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İİBF, Çanakkale/Türkiye

ÖZ

Döviz kuru; temel olarak bir ülke para biriminin başka bir ülke para birimi cinsinden ifadesidir ve bir ülkenin parasının gerçek değerini belirlemede önemli bir faktördür. Ayrıca, döviz kurları, ülkelerin rekabet edebilirliğini gösteren bir göstergedir. Bununla birlikte döviz kuru ihracat, ithalat, enflasyon, faiz, yatırımlar ve bunun gibi bazı makroekonomik değişkenlerle yakından ilişkilidir. Kısa dönemde döviz kurlarındaki değişimler bu makroekonomik faktörlerin yanı sıra ekonomik büyüme üzerinde de etkili olmaktadır. Kurun değerinin yüksek tutulması dolayısıyla ulusal paranın değer kaybetmesi ekonomik büyümeyi kısa dönemde pozitif etkilerken uzun dönemde negatif etkileyebilmektedir. Dengeli bir ekonomik büyüme için hükümetlerin döviz kurları ile ilgili politikalarını doğru belirlemeleri gerekmektedir.

Reel döviz kurları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından farklı sonuçlar vereceği literatürde vurgulanmaktadır. Genel olarak, gelişmiş ülkelerde ekonomik büyüme ile reel döviz kurları arasında etkin bir ilişki yokken, bu etkinin gelişmekte olan ülkelerde belirgin ve negatif olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, reel efektif döviz kuru ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkilerin varlığı hala tartışılan bir konu olarak güncelliğini korumaktadır. Bu çalışmanın amacı farklı gelir düzeyine sahip ülke grupları için reel efektif döviz kuruyla ekonomik büyüme arasındaki kısa dönemli ilişkilerin olup olmadığını panel nedensellik testiyle araştırmaktır. Reel efektif döviz kuru ve ekonomik büyüme arasındaki kısa dönemli nedensellik ilişkileri panel veri nedensellik analizi ile araştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, ekonomik büyümeden reel efektif kura doğru pozitif bir nedensellik ilişkisi olduğu, reel efektif kurdan ekonomik büyümeye doğru ise negatif bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Reel Döviz Kuru, Panel Nedensellik Analizi

¹ Bu Çalışma 1 Mayıs Uluslararası Sosyal Politikalar ve Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş çalışmanın geliştirilmiş halidir.

ABSTRACT

Exchange rate is basically the equivalent of the currency of a country in the currency of another country and is an important factor in determining the real value of a country's money. Beside, exchange rates are the indicator of the competitiveness of countries. However, the exchange rate is closely related to some macroeconomic variables such as exports, imports, inflation, interest, investments and so on. The changes in the exchange rates also affect economic growth as well as these macroeconomic factors in the short term. While high value of the exchange rate affects economic growth positively in the short term, it may negatively affect the growth in the long term. For a balanced economic growth, governments must correctly determine their policies on exchange rates.

That the relationship between real exchange rates and economic growth will give different results for the developed and developing countries is emphasized in the literature. In general, while there is no effective relationship between economic growth and real exchange rates in developed countries, this effect is explicit and negative in developing countries. However, The existence of the relationships between real effective exchange rate and economic growth continues to be relevant. The aim of this study is to investigate whether there are short and long term relationships between real effective exchange rate and economic growth for country groups with different income levels using causality tests. Short-term causality relationships between real effective exchange rate and economic growth were investigated with panel data causality analysis. Although the results obtained from the study changed from a country to another one, it was observed that there was a positive causality relation from economic growth to real effective exchange rate and a negative causality relation from real effective exchange rate to economic growth.

Key Words: Economic Growth, Real Exchange Rate, Panel Data Analysis

1. GİRİŞ

Döviz kuru ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki, normatif bakış açısından çok önemlidir. Dengeli bir ekonomik büyüme için hükümetlerin döviz kurları ile ilgili politikalarını doğru belirlemeleri gerekmektedir.

Bir ülkenin parasının başka bir ülkenin para birimindeki değeri olan döviz kuru, bir ülkenin parasının gerçek değerini belirlemede önemli bir faktördür. Döviz kuru, bir ülkenin ekonomisini derinden etkileyebilir. Ayrıca, döviz kuru rejimleri finansal krizlerin ortaya çıkmasında önemli faktörlerden biri olarak kabul edildiğinden, döviz kurunun uygulanması politika yapıcılar için de önem kazanmaktadır. Ülkelerde yaşanan krizin farklı sebepleri olsa da, krizlerin sonucu olarak nominal oranlarda yüksek değer kayıpları görülmüştür. Ülkelerin kendi ekonomik yapılarına göre seçecekleri döviz kuru rejimi krizlere karşı kırılganlıklarını azaltacaktır.

Döviz kurları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki de fikir birliğine varılamamıştır. Döviz kurları, ülkelerin rekabet edilebilirliğini gösteren bir göstergedir. Bu durum da yatırımlar artarak ülkelerin ekonomik açıdan büyümesine olanak sağlayacaktır. Teoriye göre döviz kurlarındaki yükselme, uzun dönemde ekonomik büyümeyi negatif etkileyebilmektedir. Genel olarak döviz kurundaki dalgalanmalar, dış ticaret hacmi, yatırım ve üretimi olumsuz etkilemektedir. Döviz kurlarındaki dalgalanmalardan olumsuz etkilenen yatırımcılar belirsiz bir ekonomik ortamda yatırım yapmak istememektedir. Kısaca, reel döviz kurlarındaki dalgalanmalar ithalat ve ihracat yapan ülkelerin milli gelirlerini etkilemektedir. Reel efektif döviz kuru uygulanmasında kullanılan formül aşağıdaki gibidir. Reel kur ise aşağıdaki gibi formüle edilebilir.

$$REK = \prod_{i=1}^N \left[\frac{P_{TUR}}{P_i * e_{i,TUR}} \right]^{w_i}$$

N: Ülke sayısı

P_{TUR} : Türkiye'nin fiyat endeksi

w_i : "i" ülkesinin Türkiye'nin reel efektif döviz kur endeksindeki ağırlığı

P_i : "i" ülkesinin fiyat endeksi

$e_{i,TUR}$: "i" ülkesinin parasının TL cinsinden kur değerini ifade etmektedir.

Denklemden reel efektif kurunun artışı Türk lirasının reel olarak değer kazandığını, yani Türk mallarının yabancı mallar karşısında fiyatının arttığını ifade etmektedir.

Reel efektif döviz kur endeks değerinin 100 olması ulusal para ile dış ticaret yapılan ülkelerin döviz cinsleri arasında bir eşitlik olduğunu gösterir. Endeksin 100'ün üstüne çıkması ulusal paranın

değerli, 100'ün altına düşmesi ise ulusal paranın değer kaybettiğini göstermektedir. TCMB, reel efektif döviz kuru endeksi aralığının 120 ile 125 aralığında olması halinde Türk lirasının aşırı değerlendiğini ve ekonomiye para politikası araçları kullanılarak müdahale edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Döviz kurlarını etkileyen faktörler arasında, enflasyon, durgunluk, spekülasyonlar, faiz oranları, kamu borçları, ticaret hadleri, ülkelerin politik durumları ve ekonomik performansları yer almaktadır. Reel döviz kuru hesaplamaların ise, yurt içi ve yurt dışı fiyatlar, verimlilik farkları ve maliyet düzeyleri yer almaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Reel döviz kurları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki Balassa ve Samuelson tarafından (1964) incelenmiştir. Bu iktisatçılar, iki değişken arasındaki değişimlerin uzun vadede ticarete konu olan ve olmayan mallar arasındaki fiyat farklılıklarından kaynaklandığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca, fiyat farklılıklarının ortaya çıkmasında verimlilik farklarının olduğunu da ileri sürmüşlerdir. Balassa ve Samuelson, iki değişken arasındaki ilişkiyi en doğru şekilde açıklamak için reel döviz kurundaki dalgalanmaların hangi faktörlerden kaynaklandığının bilinmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu hipotezden esinlenerek Rodrik (2008) reel döviz kurları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelerken sonuçların gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından farklı sonuçlar vereceğini vurgulamıştır. Genel olarak, gelişmiş ülkelerde ekonomik büyüme ile reel döviz kurları arasında etkin bir ilişki yokken, bu etki gelişmekte olan ülkeler dışı bağımlı olduğundan dolayı belirgin olarak gözükmemektedir.

Ulusal ve uluslararası literatür tarandığında kur ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çok çalışmaya rastlanmaktadır. Farklı yıl aralığı ve farklı modellerle literatürde bu konuyla ilgili birçok çalışma mevcuttur. Bu amaçla bu konuya ilişkin yerli ve -yabancı literatüre aşağıda yer verilmiştir.

Razin ve Collins (1997), seçili 93 ülke için reel döviz kuru ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 1975-1992 dönem verileri kullanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, reel kurdaki aşırı değerlendirme, ekonomik büyüme üzerinde olumsuz bir etki yaratırken aynı zamanda istatistik olarak önemli bir etkinin olduğuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucu ise, reel döviz kurunun aşırı değer kaybı ve büyüme arasında belirgin bir ilişki olmayışıdır.

Erbaykal (2007) döviz kuru ve ekonomik büyümenin cari açık üzerinde etkisi olup olmadığını incelemiştir. Türkiye için, 1987:1-2006:3 dönem verileri kullanılarak Toda ve Yamamoto Nedensellik Analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, ekonomik büyüme ve döviz kurları cari açığın nedeni olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda, cari açıktan ekonomik büyümeye ve döviz kuruna doğru nedensellik ilişkisi bulunmamıştır.

Javed ve Farooq (2009) Pakistan'da ekonomik büyüme ile reel döviz kurları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 1982:1-2007:4 dönem verileri kullanılarak ARDL Sınır Testi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, ulusal ekonomik performansın uzun dönemde döviz kuru oynaklığına çok duyarlı olduğu bulunmuştur.

Chen (2012) Çin'de reel döviz kuru ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 1992-2008 dönem verileri kullanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, reel kur ile ekonomik büyüme arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Khondkeve diğerleri (2012) Bangladeş için ekonomik büyüme ve kur arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 1980-2012 dönem verileri kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, uzun vadede reel döviz kurundaki yüzde 10'luk bir değer düşüklüğünün toplam çıktıda yüzde 3,2'lik bir artışla ilişkili olduğunu göstermektedir. Kogid ve diğerleri (2012) Malezya'da ekonomik büyüme ve döviz kurları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada 1971-2009 dönem verileri kullanılarak ARDL Sınır

Testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, hem reel hem de nominal döviz kurlarının ekonomik büyüme üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur.

Mwinlaaru ve Ofori (2014) Gana'da ekonomik büyüme ve kur arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada 1984-2014 dönem verileri kullanılarak ARDL Eş Bütünleşme testi yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, reel döviz kurunun düşük olması ekonomik büyüme üzerinde anlamlı ve olumlu bir etki yaratmaktadır. Çiftçi (2014) Türkiye'de cari açık, ekonomik büyüme ve döviz kuru arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 2001:1-2012:3 dönem verileri kullanılarak VAR modeline dayalı olarak yapılan Johansen eşbütünleşme analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, değişkenler arasında iki eşbütünleşme ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Jakop (2015) 74 ülke için ekonomik büyüme ve döviz kuru arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 2012 yılı verileri kullanılarak yapılan çalışma sonucuna göre, sabit döviz kuru ile GSYİH arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Korkmaz (2015) ekonomik büyüme ve döviz kuru arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, rastgele seçilen 9 Avrupa ülkesi ile 2002-2011 dönem verileri kullanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, dokuz Avrupa ülkesi için döviz kurundan ekonomik büyümeye doğru nedensellik olduğu ulaşılmıştır.

Pekmezci ve Bozkurt (2016) Türkiye'de turizm sektörü için döviz kuru ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 2005:1-2015:6 dönem verileri kullanılarak zaman serisi oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, ABD Doları ile turizm gelirleri arasında herhangi bir nedensellik ve eşbütünleşme ilişkisi tespit edilememiştir. Ayrıca, Euro ile turizm gelirleri arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Ünlü (2016) Türkiye için ekonomik büyüme ve döviz kuru arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, 1998:1-2014:3 dönem verileri kullanılarak ARDL Sınır testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, Türkiye'de reel döviz kurunda yaşanan dalgalanmaların çıktı üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğuna ulaşılmıştır.

Ahmad ve diğerleri (2017) Pakistan'da ekonomik büyüme ve kur arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada 1975-2011 dönem verileri kullanılarak zaman serisi yapılmıştır. Araştırma sonucu, enflasyonun ve döviz kurunun Pakistan'ın ekonomik büyümesini olumsuz ve önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Döviz kurundaki yüzde birlik bir artışın GSYİH'de yüzde 0.55 oranında azalışa neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çelik ve diğerleri (2017) reel döviz kuru ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada Orta Asya ve Doğu Avrupa'da bulunan 12 geçiş ekonomisi ülkesi kullanılmıştır. Veriler, 2006-2014 dönemine ait olup analiz yöntemi olarak panel veri analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, seçili ülkelerde reel döviz kuru azaldıkça ekonomik büyümenin arttığı görülmüştür. Razzaque ve diğerleri (2017) Bangladeş için ekonomik büyüme ve kur ilişkisini incelemiştir. Çalışmada 2007-2011 dönem verileri için VAR analizi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, uzun vadede reel döviz kurundaki yüzde 10'luk bir değer düşüklüğünün, toplam çıktıdaki ortalama yüzde 3,2'lik bir artışla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Barguelli ve diğerleri (2018) döviz kuru oynaklığının ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada, gelişmekte olan 45 ülke için 1985-2015 dönem verileri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, hem reel hem nominal döviz kurlarının ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etki yarattığına ulaşılmıştır.

3. VERİ SETİ VE EKONOMETRİK YÖNTEM

Bu çalışmada, 1980-2017 dönemi verisi olan 17 Avrupa Birliği üyesi ülkeye ait reel efektif döviz kuru (2010=100) indeksi, reel gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH, 2010=100) büyüme oranı ve kişi başı reel gayri safi yurtiçi hasıla (Kişi Başı GSYİH, 2010=100) büyüme oranı kullanılmıştır. Bütün değişkenler Dünya Bankası veri tabanından alınmıştır.

Konya (2006) Bootstrap Panel Nedensellik

Konya (2006), bilhassa küçük örneklemelerin bootstrap yöntemler kullanılarak çoğaltılmasına olanak veren, daha doğru ve daha geçerli sonuçların elde edilmesini sağlayan ve panel veri değişkenle

arasındaki nedensellik ilişkilerinin tespiti için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde çalışılan serilerin durağan ya da homojen olması gerektirmemekte ve ülke bazlı ilişkiler ve ilişkilerin yönünü bu yöntem kullanılarak belirlenebilir. Modellerde Schwarz bilgi kriteri kullanılmış ve optimal gecikme uzunluğu 2 olarak tespit edilmiştir. Konya (2006) boş hipotez bağımsız değişkenden bağımlı değişkene Granger anlamda bir nedensellik ilişkisinin olmadığı hipotezi her bir yatay kesit birimi için kritik değerler ve Wald testi dikkate alınarak test edilmektedir. H₀ hipotezinin red edilmesi durumunda ilgili bağımsız değişkenden bağımlı değişkene doğru bir nedensellik ilişkisinin olduğuna karar verilir. Konya (2006) nedensellik analizinden elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Öncelikle ekonomik büyümeden reel efektif kura doğru nedensellik ilişkilerinin araştırılması için GSYİH değişkeninin büyüme oranı ve kişi başına GSYİH'nın büyüme oranı ile reel efektif kur analize dahil edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 1 ve 2'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Ekonomik Büyüme (GSYİH)'dan Reel Efektif Kura

Ülkeler	Katsayı	Wald İst.	Kritik Değer	Nedensellik
Finlandiya	0.73	18,71	10,96**	VAR
Portekiz	0.30	10,47	9,44*	VAR
İspanya	0.50	15,81	14.87**	VAR
İngiltere	1.12	8.75	6.54*	VAR

***, ** ve* sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı

Tablo 2: Ekonomik Büyüme (Kişi Başı GSYİH)'dan Reel Efektif Kura

Ülkeler	Katsayı	Wald İst.	Kritik Değer	Nedensellik
Finlandiya	0.76	19,92	10,75**	VAR
Portekiz	0.29	11,08	7,81*	VAR
İspanya	0.46	12,84	11.83**	VAR
İngiltere	1.15	10.68	7.32*	VAR

***, ** ve* sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı.

17 ülke için yapılan nedensellik analizi sonucunda hem GSYİH hem de kişi başı GSYİH değişkenleri için ekonomik büyümeden reel efektif kura 4 ülke (Finlandiya, Portekiz, İspanya ve İngiltere için %5 ve %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı nedensellik ilişkileri tespit edilmiştir. Anlamlı nedensellik ilişkilerinin yönünün pozitif olduğu analizden elde edilen bir sonuç olarak karşımıza çıkmıştır. Yani, ekonomik büyümeden reel efektif kura doğru pozitif bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmüştür. Artan gelire birlikte ulusal para değer kazanmakta ve ülkenin rekabet gücü azalmaktadır.

Yine 17 ülke için reel efektif kurdan her iki ekonomik büyüme değişkenine doğru yapılan nedensellik ilişkilerinden elde edilen sonuçlar aşağıdaki Tablo 3 ve 4'te özetlenmiştir.

Tablo 3: Reel Efektif Kurdan Ekonomik Büyümeye (GSYİH)

Ülkeler	Katsayı	Wald İst.	Kritik Değer	Nedensellik
Danimarka	-0.11	7.99	7.71*	VAR
Finlandiya	-0.06	20,77	15,86**	VAR
İsveç	-0.06	57,84	23,51***	VAR

***, ** ve* sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı.

Tablo 4: Reel Efektif Kurdan Ekonomik Büyümeye (Kişi Başı GSYİH)

Ülkeler	Katsayı	Wald İst.	Kritik Değer	Nedensellik
Danimarka	-0.15	12.61	11.19**	VAR
Finlandiya	-0.07	27,75	15,24**	VAR
Malta	-0.09	10,86	9,21*	VAR
İsveç	-0.05	34,57	26,06***	VAR

***, ** ve* sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyinde anlamlı.

17 ülke için reel efektif kurdan GSYİH kullanılarak hesaplanan ekonomik büyüme değişkenine doğru yapılan nedensellik analizi sonucunda 3 ülke için (Danimarka, Finlandiya ve İsveç), kişi başı

GSYİH kullanılarak hesaplanan ekonomik büyüme değişkenine doğru yapılan nedensellik analizi sonucunda 4 ülke için (Danimarka, Finlandiya, Malta ve İsveç), e doğru %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı nedensellik ilişkileri tespit edilmiştir. Anlamlı nedensellik ilişkilerinin yönünün negatiftir. Reel efektif kurdaki bir artış ülkenin rekabet gücünün azaldığı anlamına gelmektedir. Bu durumda, ihracatta bir azalma ve ithalatta bir artış olması beklenmektedir.

4. SONUÇ

Elde edilen sonuçlara göre, ekonomik büyümeden reel efektif kura doğru pozitif bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmüştür. Artan gelire birlikte ulusal para değer kazanmakta ve ülkenin rekabet gücü azalmaktadır. Reel efektif kurdan ekonomik büyümeye doğru ise negatif bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmüştür. Reel efektif kurdaki bir artış ülkenin rekabet gücünün azaldığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ihracatta bir azalma ve ithalatta bir artış olması beklenmektedir. Bu durum ise ekonomik büyüme üzerinde negatif etki yaratmaktadır.

Yine sonuçlar, teori, beklenti ve literatüre uygun bulunmuştur. Reel efektif döviz kurunun ekonomik büyüme üzerindeki negatif etkisi dikkate alındığında kurun izlenen ekonomik politikaya göre dengeli bir şekilde ayarlanması, ekonomi daraltılmak istendiğinde ulusal paranın aşırı değerlendirilmesine, müsaade edilmesi, genişletici bir politika uygulanmak istendiğinde ise ulusal paranın değer kaybetmesine müsaade edilmesi bu çalışmadan çıkarılacak bir iktisat politika önerisi olarak sunulabilir. Bununla birlikte genişletici bir politika uygulanması ve ülkede enflasyonist bir ortamın hızlanması durumunda kurdan enflasyona geçiş etkisinin de dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, A., Ahmad, N., And Ali. S., (2013), "Exchange Rate And Economic Growth In Pakistan (1975-2011)", Journal Of Basic And Applied Scientific Research, , 3(8), 740-746.
- Barguelli, A., Ben-Salha, O., And Zmami, M., (2018), "Exchange Rate Volatility And Economic Growth", Journal Of Economic Integration, 33(2), 1302-1336.
- Chen, J., (2012), "Real Exchange Rate And Economic Growth: Evidence From Chinese Provincial Data (1992 - 2008)", Halshs.Archives-Ouvertes, 1-29.
- Çelik, T., Çelik, B., Barak, D., (2017), " Geçiş Ekonomilerinde Reel Döviz Kuru Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi" Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 22(3), 877-890.
- Çiftçi, N., (2014), "Türkiye'de Cari Açık, Reel Döviz Kuru Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkiler: Eş Bütünleşme Analizi", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1), 129-142.
- Erbaykal, E. (2007), "Türkiye'de Ekonomik Büyüme Ve Döviz Kuru Cari Açık Üzerinde Etkili Midir? Bir Nedensellik Analizi", Zkü Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6), 81-88.
- Javed H. Z. Farooq M., (2009), "Economic Growth And Exchange Volatility In Case Of Pakistan", Pakistan Journal Of Life And Social Sciences, 7(2): 112-118.
- Jakop, B., (2015), "Impact Of Exchange Rate Regimes On Economic Growth", Undergraduate Economic Review, 12(1), 1-23.
- Khondker B.H., Biddisha, S.H., And Razzaque, M.H., (2012), "The Exchange Rate And Economic Growth: An Empirical Assessment On Banglades", Journal Of South Asian Development, 12(1), 1-51.
- Kogıd, M., Asid, R., Lily, J., Mulok, D., And Loganathan, N., (2012), "The Effect Of Exchange Rates On Economic Growth: Empirical Testing On Nominal Versus Real", Iup Journal Of Economic X(1), 7-17.

Kónya, L., “Exports And Growth: Granger Causality Analysis On Oecd Countries With A Panel Data Approach”, Economic Modelling, Vol. 23, No.6, Pp. 978-992. 2006.

Korkmaz, S., (2015), “The Effect Of Exchange Rate On Economic Growth”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İibf Dergisi, 10(3), 47-76.

Mwinlaaru, P.Y. And Ofori, K.I.,(2017), “Real Exchange Rate And Economic Growth In Ghana”, Munich Personal Repec Archive, Mpra Paper No. 82405, 1-45.

Pekmezci, A., Bozkurt, K., (2016), “Döviz Kuru Ve Ekonomik Büyüme: Türk Turizm Sektörü İçin Bir Analiz”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(2), 97-110.

Razin, O, And Collins, S. M., (1997), “Real Exchange Rate Misalignment Sand Growth”, National Bureau Of Economic Research, Working Paper No. 6174, 1-21.

Razzaque, M. A., Biddisha, S.H., And Khondke, B.H., (2017), “Exchange Rate And Economic Growth: An Empirical Assessment For Bangladesh”, Journal Of South Asian Development 12(1), 42–64.

Rodrik, D., (2008), “The Real Exchange Rate And Economic Growth, Brookings Papers On Economic Activity, 365-439.

Ünlü, H. (2016),”Döviz Kuru Oynaklığı Ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği”, Sakarya İktisat Dergisi, 5(3), 17-31.

EKLER

ÜLKELER
Avusturya
Belçika
Kıbrıs
Danimarka
Finlandiya
Fransa
Almanya
Yunanistan
İngiltere
İrlanda
İtalya
Lüksemburg
Malta
Hollanda
Portekiz
İspanya
İsveç